

чином зманіпулювати емоціями реципієнта. Якщо кожне поняття, що має негативну конотацію, замінити словом, що має нейтральну або навіть позитивну конотацію, то загальний емоційний відтінок усього тексту також зміниться, а це означає, що подібне «пом'якшення» тексту спричинить спотворене сприйняття тексту реципієнтом.

Отже, враховуючи все вище сказане, можна дійти висновку, що надмірне використання слів, що маскують чи змінюють конотацію поняття є небажаним. Якщо ми спостерігаємо надмірне використання даного прийому, тоді перед нами має постати питання, що саме мав на меті автор. Адже повне змінення тональності тексту має маніпулятивний ефект. Реципієнт сприймає написане вже не повністю негативно, в нього залишаються контрверсійні почуття після прочитаного. Одна справа, коли дані прийоми використовуються в рекламі і зовсім інша, якщо мова йде про політику. В цьому випадку ми маємо бути особливо прискіпливими, адже некоректне подання інформації, що формулює в суспільстві конкретну точку зору, є однією зі складових інформаційної війни.

*Науковий керівник: Наталя ЛИТВИНЧУК,
старший викладач*

УДК 159.9 (043.2)

Марія ГОРДІЙЧУК

Національний авіаційний університет, Київ

РОЗКРИТТЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ БОРТПРОВІДНИКІВ

В авіаційній сфері культура безпеки є життєво важливою складовою, а в контексті бортпровідників вона набуває особливого значення. Культура безпеки не просто визначає норми та процедури, але і відображає психологічну взаємодію екіпажу, впливаючи на сприйняття та реакцію на стресові ситуації, комунікацію та загальний робочий ефект. В даній роботі ми розглянемо ключові психологічні чинники, які формують та впливають на розвиток культури безпеки серед бортпровідників.

Відповідно до Додатку І до Авіаційних правил України «Технічні вимоги та адміністративні процедури щодо льотної експлуатації в цивільній авіації» (Наказ ДАСУ від 05.07.2018 № 682) "член кабінного екіпажу" означає члена екіпажу з відповідною кваліфікацією, окрім члена льотного екіпажу або технічного персоналу, призначеного експлуатантом

для виконання обов'язків, пов'язаних із безпекою пасажирів та польоту під час експлуатації [1].

Бортпровідник - це член кабінного екіпажу, основними обов'язками якого є: забезпечення безпеки пасажирів, екіпажу у польоті та на землі, у нормальних та аварійних ситуаціях, включаючи евакуацію; забезпечення зв'язку між пасажиром та льотним екіпажем; надання сервісу пасажиром на борту; забезпечення порядку та дисципліни на борту [2].

Бортпровідники, усвідомлюючи ризики авіаційної діяльності, повинні мати високий рівень психологічної готовності до дії в екстрених ситуаціях. Тренування та симуляції під час навчання допомагають підтримувати цей рівень готовності. Оскільки виникнення двох абсолютно однакових аварійних ситуацій малоімовірне, то не завжди можливо дати точні вказівки щодо дій у тій чи іншій ситуації – можна лише припустити основну лінію поведінки. Члени екіпажу повинні користуватися здоровим глуздом і бути готові до зміни цієї лінії поведінки з метою посилення безпеки пасажирів та екіпажу в залежності від ситуації, що склалася і змінюється.

Ефективна комунікація в екіпажі є критичною для безпеки польотів. Бортпровідники, в яких добре розвинуті комунікаційні навичками, забезпечують чіткість та взаєморозуміння в стресових ситуаціях. Тому що один із ключових факторів виживання в аварійній ситуації – це правильний обмін інформацією між усіма членами екіпажу, включаючи льотний екіпаж та екіпаж бортпровідників. Інший чинник полягає у інформуванні пасажирів та надштатних членів екіпажу, подання коротких позитивних команд, зокрема під час проведення евакуації.

Членам кабінного екіпажу слід постійно, впродовж всього рейсу та виконання своїх обов'язків, інформувати льотний екіпаж про ситуацію всередині та зовні ПС, а також про постраждалих членів екіпажу та пасажирів - про всі випадки використання аварійно-рятувального обладнання та медичні випадки. Бортпровідники повинні бути розсудливими та точними, коли доповідають про те, що відбувається: що і де конкретно відбувається. А також важливим є використання всіх можливих засобів для передавання даних.

Позитивне робоче оточення, сприяння взаємодопомозі та взаєморозумінню грають важливу роль у формуванні культури безпеки. Внутрішня динаміка екіпажу визначається психологічними взаємодіями між бортпровідниками. Знаходячись в одному замкненому просторі на висоті приблизно 10 тисяч метрів над рівнем моря, важливо підтримувати та допомагати один одному, проявляти доброту та толерантність. Тільки злагоджена і командна робота може забезпечити не лише безпеку, але й

ефективність в авіаційному просторі, де психологічна взаємодія в екіпажі стає ключовим фактором у подоланні стресів та вирішенні непередбачуваних ситуацій.

Бортпровідники стикаються з різноманітними стресовими ситуаціями, від несподіваних турбулентностей до екстрених посадок, до яких мають бути готові постійно та завжди. Дана професія доволі специфічна, тим що непередбачувана. Кожен рейс, кожен політ унікальний та не схожий на інший, включаючи різний склад екіпажу, кількість пасажирів, перевезення спеціальних категорій пасажирів, навіть час польоту відрізняється. Розвиненість стресостійкості та управління емоціями дозволяють працювати ефективно та безпечно. Бортпровідники мають завжди бути готові до малоймовірної, але можливої евакуації пасажирів з повітряного судна.

Також бортпровідники повинні мати на увазі, що в стані паніки люди часто не здатні керувати своєю поведінкою. Основними механізмами, регулюючими поведінку в даному випадку, стають наслідування і емоційне “зараження”. Не замислюючись над своєю поведінкою, людина починає робити те, що роблять оточуючі. І хоча, на перший погляд, група людей у стані паніки може здатися некерованою, насправді вона піддається управлінню в тому випадку, якщо члени екіпажу, використовуючи певну тактику поведінки, будуть спрямовувати дії людей у потрібне русло.

Дослідження довели, що наполегливі дії бортпровідників можуть пришвидшити евакуацію пасажирів. Надзвичайно важливо, щоб напористі дії були рішуче акцентовані у будь-якій програмі підготовки бортпровідників [3].

Психологічні чинники грають вирішальну роль у формуванні культури безпеки бортпровідників. Розвинута свідомість, комунікаційні навички, стресостійкість та відчуття взаємної відповідальності є критичними для забезпечення не лише безпеки, а й ефективності роботи в небі. Безпечний політ — це результат злагодженої роботи екіпажу, де психологія грає важливу роль в управлінні складними та непередбачуваними ситуаціями.

Список літератури

1. Про затвердження Авіаційних правил України «Технічні вимоги та адміністративні процедури щодо льотної експлуатації в цивільній авіації» : Наказ від 05 лип. 2017 р. № 682. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z1056-17> (дата звернення: 16.09.2018).

2. Радзівілова І. А. Зміст і сутність готовності майбутніх бортпровідників до професійної діяльності. *Актуальні проблеми вищої професійної освіти України*: матеріали VI міжн. наук.-практ. конф., м. Київ, 20 березня 2018 р. Київ : НАУ, 2018. С. 126.

3. Bor Robert, Lucas Van Gerwen. *Psychological Perspectives on Fear of Flying*. London, UK, Ashgate, 2003, pp. 211–228.

*Науковий керівник: Леся ХОМЕНКО-СЕМЕНОВА,
канд. пед. наук, доцент*

УДК 159.922.6:314.151.3-054.73(477-88)(043.2)

Олена ГОРЛОВА

Національний авіаційний університет, Київ

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ЛІТНЬОГО ВІКУ

В умовах глобальних соціально-політичних змін та конфліктів зростає кількість внутрішньо переміщених осіб, серед яких значну частину складають люди літнього віку. Літні люди в цій групі особливо вразливі через свій фізичний, емоційний та соціальний стан, оскільки необхідність адаптації до змін, що відбуваються в організмі з віком, до нової соціальної ролі ускладнюється необхідністю пристосування до вимушених змін, що обумовлені зовнішніми, незалежними від людини, обставинами. За прогнозами ООН, вже до 2050 року чисельність жителів планети, які відзначили 60-річчя, перевищить кількість дітей і підлітків молодше 15 років.

Враховуючи специфіку впливу переміщення на психологічний стан літніх осіб, важливо розробити ефективні методи психосоціальної підтримки, які будуть відповідати їх унікальним потребам. Приймаючи рішення про виїзд з історичної батьківщини, люди, як правило, опиняються в кризових умовах, коли цілком сформовані життєві структури руйнуються і практично не залишається жодних чітких орієнтирів, що визначають подальший розвиток подій. Феномен вимушеної міграції є складним і багатогранним процесом. Поняття «міграція» і «вимушена міграція» вбирають в себе цілу низку термінів. До них насамперед належать «біженці», «вимушені переселенці», «внутрішньо переміщені особи».

Аналіз психологічних проблем вимушених переселенців показує, що вони носять комплексний характер, який охоплює всі основні сфери особистості: емоційну, когнітивну, поведінкову, мотиваційну,